

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ОЛЫ МӘТӘСКӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

өченче чакырылышның кырык икенче утырышы

25.10.2019 ел

№117

Олы Мәтәскә авылы

**Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
«Олы Мәтәскә авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге Уставына
үзгәрешләр кертү турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 80-82 статьялары нигезендә, Теләче муниципаль районының Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы **каrar итте:**

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 5 статьясына үзгәрешләр кертүгә һәм түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«5 статья. Авыл жирлегенен жирлек әһәмиятендәге сораулары.

1. Авыл жирлегененен жирлек әһәмиятендәге сорауларына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм кире кагу;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

5) жирлек халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

- 6) ял вакытын оештыру һәм жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;
- 7) жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;
- 8) жирлекнең архив фондларын булдыру;
- 9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен тикшереп торы, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;
- 10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальәра эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһәмияттәге жирле юлларыннан тыш) исемнәр бирү, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итү, мәгълүматны дәүләт адресы реестрында урнаштыру;
- 11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;
- 12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;
- 14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнашу;
- 15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;
- 16) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;
- 17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;
- 18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклап калуға һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;
- 19) жирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полсаларына иреккә үтүен тәэмин итү.».

2. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Уставының 6 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«6 статья. Жирлекләрнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итүгә Жирлекнең жирле үзидарә органнары хокуклары.

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлекнең музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләрне кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренн хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион эзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгын сагын булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) үз көчен югалту.

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданның торак урыннары бирү;

13) жирлек территориясендә яшәүче хужсыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру.

14) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

15) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, жайлашу физик культурасын һәм жайлашу спортын үстерүгә ярдәм итү.

16) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге N 2300-1 Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирле үзидарә органнары әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, башка дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга («Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган) хокуклы, әгәр дә бу

катнашу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә түләүләр нормативлары буенча салым керемнәре буенча сорауларны хәл итәргә хокуклы.».

3.«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставының 9 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

« 9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу.

1.Муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне дә кертәп, жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге № 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, әлегә Устав һәм башка муниципаль хокукый актлар белән гамәлгә ашырыла.

4.«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставының 22 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«22 статья. Гражданнар жыены.

1. Гражданнарның жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеште булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә торак пунктларында гражданнар жыенын үткәрүне әзерләү тәртибе турындагы Нигезләмәгә нисбәтле үткәрелә.

3. Гражданнар жыены муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукына ия, торак пунктта яшәүче, кимендә 10 кешедән торган, төркем инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

4. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнарның, даими яисә өстенлекле рәвештә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән санының 5 процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

5. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлек башлыгы карары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән билгеләнә.

6. Торак пунктта яшәүчеләргә гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенең торак пунктларында гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турында, нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук билгеләнә. »

7. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Әлеге статья белән карала торган гражданнар жыены хокукка ия дип санала, әгәр дә жыенда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яисә жирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан артыграгы катнашса. Әлеге гражданнар жыенының карары кабул ителгән дип санала, әгәрдә аңа гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан күбрәге тавыш бирсә.

9. Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган гражданнар жыены әлеге торак пункт яки жирлектә яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия булган кешеләренең яртысыннан артыграгы катнашса хокукка ия дип санала. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, гражданнар жыены әлеге Устав нигезендә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районының Олы Мәтәскә авыл жирлегенә торак пунктларында гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турындагы Нигезләмә белән расланган тәртиптә гражданнар жыенын уздыру турында карар кабул ителгән көннән бер айдан артмаган вакытта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элек гражданнар жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашунуның алдагы этапларында катнашмыйлар.».

5. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставының 48 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

5.1. 1.11 пунктчасының 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1.11) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

-Жирлек территориясен төзекләндерә (урамнарны яктыртуны да кертеп, территорияне яшелләндерүне, урамнар һәм йортларның номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп;

- жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләренең үтәлешен тикшереп тора;

-адрес объектларына адреслар бирэ, адресларны үзгэртэ, аннулировать итэ, урам-юл челтэре элементларына (федераль эһемияттэге автомобиль юлларыннан, региональ яисэ муниципальара эһемияттэге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһемияттэге жирле юлларыннан тыш), жирлек чиклэрендэ планлаштыру структурасы элементларына исемнэр бирэ, мондый исемнэрне үзгэртэ, аннулировать итэ, мәгълүматны дэүлэт адреслы реестрында урнаштыра.»

5.2. 2 өлешне түбэндэге редакциядэ бэян итэргэ:

«2. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле эһемияттэге мәсьэлэлэрне кертелмэгэн мәсьэлэлэрне хэл итү буенча түбэндэге вәкаләтлэрне гамәлгә ашыра:

- жирлек музейларын төзи;

- жирлектә нотариус булмаган очракта, кануннарда каралган нотариаль гамәллэрне кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономиялэрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллитара мөнәсәбәтлэр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итэ;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиелэрне һәм учреждениелэрне мобилизацион эзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;

- муниципаль янғын сағын төзи;

-«Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрэндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә төзелгән оешмаларга, инвалидларның ижтимагый берләшмэлэрнең, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмэлэре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтэ;

- гражданнарга социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын, наем шартнамэлэре буенча, торак законнары нигезендә бирэ;

- жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлеклэре чиклэнгән затларның физик культурасын һәм спортын, жайлашу физик культурасын һәм жайлашу спортын үстерүгә ярдәм итэ;

- «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 07 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

6.«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге Уставының 49 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«49 статья. Муниципаль контроль.»

1. Авыл жирлегенен жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукий актларда билгеләнгән таләпләрнен үтәләшенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар, ә федераль законнарда тиешле контроль төрләре жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракларда, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләрнен үтәләшенә муниципаль контроль үткәрләр.

2. Авыл жирлегенен муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органы - жирлекнең Башкарма комитеты. Авыл жирлегендә муниципаль контроль вазыйфаи зат йә жирлек Башкарма комитетының структур бүлекчәсе, авыл жирлеге Башлыгы вәкаләт биргән вәкаләтле вәкил тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контроль өлкәсендә Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органнары исемлеге Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә алып барыла;

1.1) жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенен вәкаләтле органнары тарафыннан раслана торган типлы административ регламентлар нигезендә жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

3) федераль законнарда, Татарстан Республикасының законнарында һәм башка норматив хокукий актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукий актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларга, индивидуаль эшкуарларга муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, тикшерүләренә оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрәдәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

7. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын түбәндәге эчтәлекле VIII бүлек белән тулыландырырга:

«VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТНЕ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘУ.

54 статья. Гомуми нигезләмәләр.

1. Муниципаль хезмәт- гражданның, хезмәт шартнамәсен (контрактын) төзү юлы белән биләнә торган, муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган һөнәри эшчәнлеге.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән раслана торган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау Жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданны муниципаль хезмәттә тигез файдалана алалар һәм аны женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, дингә мөнәсәбәтенә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга нисбәтсез рәвештә тигез хокуклы булалар.

Муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәкле һөнәри белем дәрәжәсенә, муниципаль хезмәт стажына яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча эш стажына карата квалификация таләпләре муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен типлаштырылган квалификация таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы законы белән муниципаль хезмәт вазыйфалары классификациясе нигезендә билгеләнә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

Вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле белемнәргә һәм күнекмәләргә карата квалификация таләпләре, муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмәт эшчәнлеге өлкәсенә һәм төренә карап, аның вазыйфаи инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи инструкциясендә шулай ук белгечлеккә, әзерлек юнәлешенә карата квалификация таләпләре дә каралырга мөмкин.

55 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы.

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы - Сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләүче зат вәкаләтләренә үтәләшен тәмин итү буенча билгеләнгән йөкләмәләр даирәсе белән куелган, әлеге Устав нигезендә барлыкка килә торган жирле үзидарә органындагы һәм Сайлау комиссиясе Аппараты Жирле үзидарә органындагы вазыйфа.

56 статья. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр.

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче затлар - жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты: жирлек башлыгы.

2. Муниципаль хезмәткәр булып федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә эш үтәүче, жирле бюджет акчалары исәбеннән түләнгән торган акчалата хезмәт вазыйфасын башкарган граждандан тора.

3. Жирле үзидарә органнары, Жирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник яктан тәмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын үтәмиләр һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

57 статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары.

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) хезмәткәрнең аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфай бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфай бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәмин итү;

5) вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук жирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кергү;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;

7) Жирлекнең муниципаль хокукый акты нигезендә, Жирлек бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

8) шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үзенең шәхси эшенең барлык материаллары, шәхси эш кенәгәсенә кертелгәнче, һөнәри эшчәнлегенә бәяләмәләр һәм башка документлар белән танышу һәм шулай ук аның шәхси эшенә язма аңлатмаларын да жәлеп итү;

10) берләшмә төзү, һөнәри берлекләр төзү хокукын да кертеп, үз хокукларын, социаль-иқътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне дә кертеп;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә (эш бирүче) алдан язмача хәбәр итеп, эгәр бу мәнфәгатьләр конфликтына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы федераль законда башкасы каралмаса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр мәжбүр:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфай инструкция нигезендә вазыйфай бурычларны башкарырга;

3) вазыйфай бурычларын үтәгәндә кешенен һәм гражданнын, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) жирле үзидарә органында, Жирлек сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфай инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфай бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен тәэмин итүгә;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкит итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мөкәтне, шул исәптән ана вазыйфай бурычларны башкару өчен бирелгән мөкәтне сакларга;

8) үз гаиләсенен үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу көнендә яисә чит ил гражданлыгы алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгын алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) вазыйфай бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксыну турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле житәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән житәкчегә, әлеге йөкләмәне үтәгәндә бозылырга мөмкин булган Россия Федерациясенен федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезләмәләрен күрсәтеп, муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлеге йөкләмәнең хокуксызлыгын нигезләүне аңлатып язма рәвештә хәбәр итәргә тиеш. Әлеге йөкләмә аны бирүче житәкче тарафыннан язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Хокуксыз йөкләмә үтәлгән очракта, аны башкаручы муниципаль хезмәткәр һәм йөкләмә бирүче житәкче, Россия Федерациясе законнары жыелмасы нигезендә жаваплы булалар.

58 статья. Муниципаль хезмэткэргэ бирелэ торган гарантиялэр.

1. Муниципаль хезмэткэргэ гарантиялэнэ:

1) вазыйфаи инструкция нигезендэ, аның вазыйфаи бурычларын үтэвен тээмин итэ торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күлэмдэ акчалата түләү алуға хокук;

3) эш (хезмэт) вакытының нормаль дэвамлылығын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бэйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тээмин итэ торган ял;

4) муниципаль хезмэткэргэ һәм аның гаилә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмэткәр пенсиягә чыкканнан соң да;

5) тиешле елларын эшлэгән өчен һәм инвалидлыкка бэйле рәвештә пенсия белән тээмин итү, шулай ук муниципаль хезмэткәрнең гаилә әгъзаларын вазыйфаи бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә вафат булган очракта пенсия белән тээмин итү;

6) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә муниципаль хезмэткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәжбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмэткәрләрнең, вазыйфаи бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә барлыкка килгән, муниципаль хезмэт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәжбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе;

8) федераль законнарда билгеләнгән очрақларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә муниципаль хезмэткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан һәм башка хокукка ия булмаган гамәлләрдән яклау.

2. Жирле үзидарә органы, Сайлау комиссиясе бетерелүгә йә жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе хезмэткәрләре штаты кыскаруга бэйле рәвештә муниципаль хезмэткәр белән хезмэт шартнамәсе өзелгәндә муниципаль хезмэткэргә Жирлек аппараты кыскартылганда, оешма бетерелүгә йә оешма хезмэткәрләре штаты кыскартылуға бэйле рәвештә хезмэткәрләр өчен хезмэт законнарында билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3. Әлеге Устав белән муниципаль хезмэткәрләргә өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

59 статья. Муниципаль хезмэткәрнең дисциплинар жаваплылығы.

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмэткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмэт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләр кулланырга хокуклы:

1) кисәтү;

2) шелтә;

3) муниципаль хезмэт эшеннән тиешле нигезләрдә азат итү.

2. Дисциплинар гаеп эшлэгән муниципаль хезмэткәр вакытлыча (ләкин бер айдан да артык түгел), аның дисциплинар жаваплылығы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, хезмэт бурычларын үтәүдән акчалата түләүне саклап калу белән

читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. Дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә.».

8.«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставының VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV бүлекләрен «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставының IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV бүлекләре дип санарга.

10. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставының 71 статьясына үзгәрешләр кертергә һәм түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«71 статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе.

1. Жирлек Советы карарлары жирлек башлыгы кул куйган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр дә карар белән башкасы билгеләнмәгән булса.

Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Советының авыл жирлеген уставын кабул итү яки әлеген Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турындагы карарлары Федераль законда, әлеген Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, жирле үзидарәнең башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә.

Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару дип аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук «Интернет» челтәре басмасыннан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукый актның тулы текст рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, басмада ана карата күләмле график һәм таблицалы кушымталар китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Жирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актны имзалаган вазыйфай зат исеме, матбугат булырга тиеш.

5. Жирлекнең бюджет турындагы карары, аның үтәлеше турындагы хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турындагы карар, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка

норматив хокукый актлар федераль закон белән таратылуы чиклэнгән белешмэләр булган муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезлэмэләрәннән тыш, аларны имзалаган көннән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Мәжбүри рәвештә официаль басытырып чыгарырга (халыкка житкерелергә) тиешле документлар булып шулай ук саналалар муниципаль сайлаулар, жирле референдум, Жирлек Советына депутат чакырту буенча сайлаулар, чикләрне үзгәтү буенча сорау, Жирлекне үзгәртеп кору, Жирлек Башлыгы һәм аның урынбасарын сайлау һәм законнар нигезендә булган башка хокукый актлар.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукый актларны, килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында йә жирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- жирлек халкына, шул исәптән махсус басма рәвешендә хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату);

- жирлекнең торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлек халкының муниципаль хокукый акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш;

- хокукый акт текстын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә районның рәсми сайтында урнаштыру (<http://tulachi.tatarstan.ru>);

- хокукый акт текстын «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда веб-адрес буенча урнаштыру: <http://pravo.tatarstan.ru>.

Муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль хокукый акт «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» Россия Юстиция министрлыгы порталында дәүләт теркәве узганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) хокуклы (<http://pravo-minjust.ru>, <http://хокук-минюст.рф>, челтәр басмасы буларак теркәлү: 77-72471 05.03.2018).»

9. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яисә тиешле актны халыкка житкерү датасы турында белешмэләр күрсәтелергә тиеш, алар актны

жибәрә (таратыла) башлау яисә аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданның жыенында) кабул ителгән карарларның хокукый актлары рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.».

11. Әлеге карарны, билгеләнгән законнар нигезендә, дәүләт теркәвенә жибәрергә.

12. Әлеге карарны торак пунктлар территориясендәге махсус мәгълүмат стендаларында урнаштыру, Интернет мәгълүмати-телекоммуникацион челтәрендә «Татарстан республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталы» нда веб адресы: <http://pravo.tatarstan.ru> буенча, Интернет мәгълүмати-телекоммуникацион челтәрендә Татарстан Республикасының муниципаль берәмлекләрдә Порталында веб адресы: <http://tulachi.tatarstan.ru> буенча кую юллары аша халыкка житкерергә.».

13. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан республикасы
Гелние муниципаль районы
Олы Мәтәскә авыл жирлеге башлыгы

М.А.Валиуллин